No. 2189 Zaterdag 19 December 1925. 42ste Jaargang

AMIGOE DI CURAÇAO

WEEKBLAD VOOR DE CURAÇAOSCHE EILANDEN

Dit Blad verschijnt elken Zaterdag.
Abonnementsprijs voor Curaçao, Bonaire, Aruba en de Bovenwindsche eilanden per drie maanden fl. 2.— bij vooruitbetaling.

Bureau van dit blad: St. Elisabeth's Gasthuis.
Administratie: St. Thomas-college.
DRUKKER. B. L. BOGAERS.

Voor het Buitenland per jaar fl. 10.—
Afzonderlijke nummers fl. 0.15.
Prijs der Advertentiën van 1—7 regels f. 0.50; voor elken regel meer 7½ cts.

WINSTGEVENDE GOUVERNEMENTSBEDRIJVEN.

Al meermalen is uit den boezem van den Kol. Raad het gevoelen tot uiting gekomen, dat hij, —of in zijn geheel of ten minste sommigen der leden, — sterk gekant is tegen Gouvernementsbedrijven. Bij verschillende gelegenheden reeds werden daartegen motieven aangevoerd, motieven van geheel uiteenloopenden aard.

Eerst bij de telefoonkwestie, nu ook weer bij de watervoorziening konden we die meening beluisteren.

Het Gouvernement moet particulieren geen concurrentie aandoen. Het Gouvernement werkt te duur, heeft een veel te „uitgebreiden staf ambtenaren en personeel noodig." Dit geeft „aanleiding tot bureaucratie, tot noodeloozen omslag en formalisme, afgezien nog van het naar het schijnt noodeloos opvoeren der bedrijfskosten." Wat hiervan te zeggen?

In algemeenen zin schuilt in deze gezegden zeker veel waars.

Toch kunnen wij ons zeer goed indenken, dat er gevallen kunnen bestaan, dat het niet alleen goed en nuttig, maar zelfs noodzakelijk is, dat het Gouvernement sommige bedrijven zelf ter hand neemt. Dáár waar het particulier initiatief onwillig of onmachtig is of te kort schiet, is het zelfs plicht van het Bestuur *in het belang der gemeenschap* in te grijpen of aanvullend op te treden.

In het Buitenland, of laten wij ons meer speciaal bij Holland bepalen, zien wij, dat overal in bijna alle gemeenten gas-en waterleiding, de voorziening van electrischen stroom in handen der gemeenten is. In enkele kleinere gemeenten, waar het electrisch bedrijf nog onder beheer van een particuliere maatschappij staat, worden de belangen der afnemers over het algemeen slecht verzorgd en gaat na afloop de concessie over aan de gemeente of provincie tot groote tevredenheid der gemeentenaren.

Ook het telefoonverkeer is, voor zoover wij weten, nergens in handen van particulieren, maar overal of een gemeente- of Rijksbedrijf.

Met het Electrische tramsverkeer is het nagenoeg overal precies hetzelfde. In alle beschaafde landen ter wereld is het post- en telegraafwezen en meestal ook het spoorwegverkeer een Rijksbedrijf en wij zouden het ons ook moeielijk anders kunnen voorstellen.

Waar de staatsbemoeiing nog verder gaat, zooals b.v. in Frankrijk, Spanje en Rumenië, dat de tabakshandel of de fabrikatie van lucifers als een Staatsmonopolie uitsluitend aan zich getrokken heeft, en zelfs de vrije concurrentie uitsluit, is dit alleen een middel om hooge accijnzen van deze artikelen te heffen, niet om het misbruik er van tegen te gaan, doch enkel en alleen om de staatskas te stijven.

Deels als een gevolg van den oorlog, anderdeels als een uitvloeisel van socialistische tendenzen richtte Amsterdam zelfs gemeentelijke stoomwasscherijen en gaarkeukens op, opende in eigen beheer vischwinkels enz.

Dat was de staatsbemoeing te ver gedreven, vond ook geen navolging, wekte veeleer afkeuring en ontevredenheid, ofschoon de volksklasse er bijzonder mede gebaat werd.

In spijt wat anderen hiervan denken en zeggen, beschouwen wij den eersten stap, die ons Gouvernement in die richting gezet heeft, noch gevaarlijk noch af te keuren, maar veeleer door de omstandigheden en plicht voor het algemeen welzijn geboden.

De bouw van den regenbak aan den Penweg van Pietermaai zal wel door niemand als concurrentie opgevat worden. Het was niet meer dan een eerste, een schuchtere poging van de zijde van het Gouvernement om die afgelegen stadswijk in tijden van gebrek van goed drinkbaar water te voorzien.

Er is het vorig jaar in onze Raad heel veel gesputterd bij gelegenheid dat de telefoonkwestie ter sprake kwam. Sommige leden verklaarden zich in principe tegen alle staatsexploitatie. Dat is onredelijk. Bedrijven, die bijna overal in handen van de gemeente of het Rijk zijn, zoo, b.v. gas- en waterleiding, electrisch bedrijf, telefoon, tram- en spoorwegverkeer gelooven wij op die wijze beter behartigd en in het belang der gemeenschap veiliger aan stad en gemeente toevertrouwd dan onder particulier beheer.

Verder zouden ook wij op het gebied der staatsbemoeiing liever niet wenschen te gaan.

Er is indertijd door het Gouvernement wel het meest geschikt oogenblik uitgekozen om die telefoon in eigen beheer over te nemen, toen de termijn van de concessie afliep en de telefoon feitelijk in een erbarmelijken toestand verkeerde.

Wij meenen ons te herinneren, dat reeds voor ongeveer 7 of 8 jaar geleden van uit Holland eenige pressie werd uitgeoefend op het Bestuur van Curaçao om de telefoon over te nemen, waarop toen hier niet in gunstigen zin geadviseerd werd. En terecht. De kosten b.v. van afkoop der concessie of onteigening zouden toen de uitgaven aanmerkelijk verzwaard hebben. Bovendien waren toen de klachten niet zoo algemeen, de handel en grootindustrie had zich hier nog niet in die mate ontwikkeld zooals nu, zoodat een dergelijk ingrijpen niet gemotiveerd scheen.

Telkens bekruipt den Raadsleden de vrees, dat een gouvernementsbedrijf een groot fiasco moet opleveren, dat de inkomsten de uitgaven niet zullen dekken, dat zulk een bedrijf noodzakelijk met verlies moet werken.

Is die vrees, die angst gegrond? De schrijver van het artikel in de *N. Rott. Ct.*, dat wij 14 dagen geleden hebben opgenomen, sprak van een buitensporige winstmakerij van onze toekomstige telefoon.

Het heeft den schijn, dat de Kol. Raad te veel van het idee uitgaat, dat elke staatsexploitatie noodzakelijk met verlies moet werken. Zulke idées missen hun uitwerking niet op de publieke opinie. Zij werken als een schrikbeeld, als een boeman.

Doch het is de plicht der pers de openbare meening naar waarheid voor te lichten.

Daarom hebben wij uit enkele Hollandsche gemeente-begrootingen eens opgediept, of daar de gemeentebedrijven werkelijk met deficit werken.

Het resultaat van die naspeuringen is werkelijk een openbaring voor ons geweest.

Vooreerst heeft de Rijkstelefoon in Holland over 1924 een zuivere winst van 4 millioen opgeleverd.

Nu de gemeentebedrijven.

De gemeente AMSTERDAM haalt jaarlijks een winst van 9 millioen gulden uit haar bedrijven. Amsterdam heeft 712.000 inwoners, dat beteekent dus een winst van 12.50 fl. op elken inwoner.

ROTTERDAM met 544.000 inwoners trekt 7.364.000 fl. winst uit de gemeentebedrijven of ruim 13 fl. per inwoner

DEN HAAG met 391.000 inwoners strijkt per jaar 4.282.000 fl. winst op of bijna 11 gulden per hoofd.

ARNHEM met 75.000 inwoners trekt alleen uit gas- en electriciteit 429.000 gld of bijna 6 fl. per hoofd.

NIJMEGEN met 73.000 inwoners legt uit gas- waterleiding en electriciteit een winst over van 281.000 fl of 4 fl per persoon.

DORDRECHT met 55.000 inwoners ziet er kans toe zelfs een winst van 869.000 uit de gemeentebedrijven te kloppen, hetgeen per hoofd meer dan 15 fl winst vertegenwoordigt.

Nu zou men allicht geneigd zijn uit deze winstcijfers de conclusie te trekken, dat in die steden gas, water en electriciteit tot een abnormalen hoogen prijs aan de inwoners geleverd wordt. Maar dan heeft men abuis.

Bij gebrek aan water en gas, kunnen we hier alleen een vergelijking maken tusschen den kostprijs voor electrischen stroom, waarvoor men in de Hollandsche steden nog niet de helft betaalt van hier. Feitelijk als men dat winstcijfer goed beschouwt, is het eigenlijk een belasting onder een anderen vorm geheven, waartoe iedereen, naar evenredigheid van de voordeelen die hij er van geniet, bijdraagt.

In zoover heeft deze vorm van belastingheffing nog een andere goede zijde, omdat de opbrengst ervan aldus weer aan de gemeenschap ten goede komt, terwijl bij *particuliere* exploitatie dier bedrijven het winstsaldo in den vorm van dividend alleen aan enkele personen ten profijte strekt.

In Holland wordt door sommigen de vraag gesteld of er wel winst *mag* gemaakt uit de gemeentebedrijven.

In gemeenten, waar de socialisten in de minderheid zijn, zeggen dezen van neen, en het is daarbij hun toeleg dat winstcijfer uit de bedrijven omlaag te drukken desnoods geheel weg te werken, en het tekort, daardoor ontstaan in de gemeente-financiën, te dekken door andere belastingen, waarmee men dan de meer gefortuneerden tracht te bezwaren. Het is voor hen alleen een agitatiemiddel om de sympathie der werkende klassen te winnen.

* * *

In B. 13 van het *Voorloopig Verslag* opgenomen in ons vorig nummer zegt de Raad: *„Heeft het Bestuur er opgerekend, dat de particulieren of grondeigenaars, die thans water aan de stad leveren of verkoopen, zulks zullen blijven doen, na de totstandkoming van de Bestuursexploitatie, of wel dat zij dat zullen staken, of wel dat het Bestuur alleen het tekort zal aanvullen? Welke voorstelling heeft het Bestuur zich hieromtrent gemaakt?"*

In ons vorig artikel hebben wij deze woorden eenvoudig opgevat als vragen (strikvragen?!), waarop eigenlijk niemand in staat is een bevredigend antwoord te geven.

Men heeft er ons echter op attent gemaakt, dat de bedoeling dezer vragen blijkbaar een geheel andere is, dat hier de vrees voor concurrentie, door het Bestuur aan particulieren aangedaan, door de mazen komt gluren. Wijst de tegenstelling tusschen *particulieren en Bestuurs*exploitatie niet duidelijk op deze bedoeling?

Een dergelijke benepen houding kunnen wij evenwel niet van de Raadsleden aannemen. Vertegenwoordigen zij niet het *geheele* volk? Moet het *algemeen* belang bij hen niet hooger staan dan dat van enkele particulieren? Bovendien van dit princiep uitgaande zeggen zij zelf in het V. V. (*B. 2.*): *„Een watervoorziening vooral voor Willemstad is een dringende behoefte."* .... *„Algemeen waren de leden .... het er over eens, dat hierin hoe eer toe liever moet worden voorzien."*

Zooals wij reeds in ons vorig nummer gezegd hebben, moeten de Raadsleden zelf op die strikvragen van *B. 13*, boven geciteerd, een bevredigend antwoord zoeken, omdat, aan welk stelsel van watervoorziening men ook de voorkeur geeft, steeds diezelfde vragen zich op den voorgrond dringen. Doch wie vasthoudt aan het grondbeginsel — waaraan niet getornd mag worden, — dat het *particulier* belang moet wijken voor het *algemeen* belang, zal zich met die bezwaren weinig het hoofd breken.

Ingezonden.

Zeer dierbare Oud-leerlingen en leerlingen!

Gevoelens van diepgaande erkentelijkheid dringen zich op in m'n geest en hart. Wat is er door uw vereende krachten bereikt om m'n Gouden Kloosterjubilee voor mij onvergetelijk te maken.

In muziek en zang, door pen en penseel, hebt ge in hemelklanken en hemelkleuren uwe dankbaarheid uitgejubeld!

Om dit alles te vereeuwigen, schrok uwe edelmoedigheid niet terug, ten koste van zware offers, door de beitel des kunstenaars, in blank marmer, dit alles vast te leggen.

Daarom, Jongens, dank ik U allen, ieder apart, of gij U hier of elders bevindt.

De band der innigste vriendschap moge ons immer aaneengesloten houden.

Vervullen wij steeds, op de eerste plaats, onze plichten jegens God en de Maatschappij.

Sluiten wij ons, hier op Curaçao aan, *de jongelingen* bij de Congregatie, *de mannen* bij den R. K. Volksbond, **allen** bij de Liga Eucharística, bij Jesus, de God onzer Altaren.

Ons goed voorbeeld, ons vriendenwoord zal dan ook onze kameraden bezielen voor de Katholieke zaak.

Nogmaals dank.

Uw onderwijzer, vriend en vader

fr. M. RICHARDUS

die U geen dag vergeet.

Curaçao, 12 December 1925.

Den Heer Redacteur van de „AMIGOE DI CURAÇAO,"

Alhier.

MIJNHEER DE REDACTEUR,

Uit de bewoordingen van uw artikel over de Watervoorziening van Curaçao in de *„Amigoe"* van heden zou kunnen worden afgeleid, dat de Heer IR. VAN EVERDINGEN indertijd betrokken is geweest bij het onderzoek van het water van *Brievengat* en den aankoop van deze plantage. Daarom verklaar ik hierbij nadrukkelijk, dat de Heer VAN EVERDINGEN hiervoor geenerlei verantwoordelijkheid draagt. Voor de Directie van de *C. P. I. M.* bestaat er niet de minste aanleiding om in den Heer VAN EVERDINGEN minder vertrouwen te hebben dan voorheen.

Met de opname van deze regelen in het eerstvolgend nummer van Uw blad zult U mij ten zeerste verplichten.

Hoogachtend,
Uw dw.,

H. J. Ansingh.

Naschrift v. d. Redactie.

Voor lezers, van de toenmalige feiten onkundig, kan bovenstaande verklaring van den Heer Ansingh zijn nut hebben.

Wel is in de desbetreffende passage van het artikel in den *Amigoe* een fout ingeslopen en moet het woord *Bonabista* in *Brievengat* veranderd worden, gelijk uit den samenhang genoegzaam blijkt.

Uit niets blijkt echter, dat wij den Ir. v. E. voor den *aankoop* dier plantage verantwoordelijk wilden stellen. Doch wij waren van meening, dat eerst *ná het vertrek* van PROF. GRUTTERINK het water van Brievengat door den Heer v. E. chem.-anal. onderzocht was, waaruit bleek dat dit water voor het beoogde doel waardeloos was, en dus de koopsom nutteloos besteed. In zoover konden wij dus zeggen, dat met het al of niet gunstige resultaat van dat onderzoek 100.000 fl. gemoeid was.

Berichten uit de Kolonie.

Alle nieuwe abonné's voor het eerste kwartaal van 1926, ontvangen de nummers van den „Amigoe di Curaçao" van deze maand gratis.

AAN ONZE LEZERS.

Wegens het Hoogfeest van Kerstmis op a.s. Vrijdag zal het volgend nummer van den AIMGOE DI CURAÇAO reeds a.s. Donderdag verschijnen.

Wij verzoeken inzenders van advertenties daarmede rekening te houden.

Inspectiereis.

Maandagavond 6 uur is ZExc. Gouverneur BRANTJES en familie en kapitein DE RIDDER met een der olie-booten van C. P. I. M. van hun reis naar Aruba in onze haven teruggekeerd.

Openb. Gezondheidsdienst.

Uit particuliere berichten hier ontvangen blijkt, dat de Heer N. WATERMANN, vroeger Chef van den Openb. Gezondheidsdienst alhier, in Holland opnieuw voor deze betrekking is aangezocht, doch dat hij dit aanbod heeft afgeslagen. Wat wij ten zeerste betreuren. Want de Heer N. WATERMANN genoot hier aller sympathie en als bacterioloog staat hij in wetenschappelijke kringen zeer hoog aangeschreven.

Dankbetuiging.

Oprechte dank, geëerbiedigde Superieuren, belangstellende Vrienden, voor de hartelijke geluk- en zegenwenschen, Mij, op m'n Gouden Kloosterjubilee, aangeboden.

Uw Z. dw. dn.

fr. M. RICHARDUS.

Standen der competitie-wedstrijden 1925/26.

Clubs.	gesp.	gew.	gelijk.	verl.	doel voor - tegen	punt	gem.
Sparta	5	2	3	0	9 — 3	7	1.40
Jong-Holland	5	3	1	1	6 — 2	7	1.40
Volharding	5	1	4	0	6 — 1	6	1.20
Paramaribo	5	2	2	1	2 — 3	6	1,20
Stormvogels	5	1	2	2	3 — 2	4	0.80
D. F. C.	5	0	0	5	0 — 13	0	—

Cur: 15 December 1925.

Namens de C. V. B.

Secr. J. A. HERNANDEZ.

Keuze-elftal-Haïti.

Aanstaande Zondag 4.30 p.m. zal er een oefeningswedstrijd gehouden worden op het voetbalveld tusschen de twee elftallen **A** en **B**, gelijk die hieronder vernoemd zijn.

ELFTAL A.

Hendriks

Minguel E. — Argus V.

Slag — Domacasse — Hernandez

Laurens — A. Sentiago — Mantingh — Castillo — Broekman

Tromp — Jourdain — Hoyer — Vos — Valies

Cleassens — Brands — Lourens J.

Oudeland — Provence

P. C. Gorsira

ELFTAL B.

Voorloopig is elftal **A** uitgekozen om bij den internationalen wedstrijd op Haïti, Curaçao te vertegenwoordigen. Doch het moet zich nog flink oefenen. Mocht bij de wedstrijden blijken, dat elftal **B** beter zou spelen dan **A**, dan zal het elftal **B** naar Haïti worden afgevaardigd.

De dankbaarheid der oud-leerlingen.

Wie getuige was van den feestavond door de oud-leerlingen Zondag avond aan frater RICHARDUS aangeboden om den jubel van hun dankbaarheid jegens hun oud-leermeester uit te zingen, kan niet anders verwachten, dan dat wij in geuren en kleuren zoo uitvoerig mogelijk dat alles in ons blad zullen weergeven. Wij zouden niets liever wenschen en willen doen. Zoowel de nobele gevoelens der oud-leerlingen, die dezen avond in een stroom van welsprekendheid, in allerlei taal, in zang en spel, zoo spontaan, zoo recht uit het hart tot uiting kwamen, als ook de hooge vereering, waarin die leermeester bij zijn oud-leerlingen staat, verdienen zulks ten volle.

Helaas de beperkte plaatsruimte van ons blad slaat ons in boeien, die wij niet kunnen verbreken.

De zaal van het St. Thomas College was Zondag avond tot berstens toe gevuld en hoeveel er nog buiten stonden, weten wij niet.

Het muziekkorps van het garnizoen en dat van den R. K. Volksbond luisterden den feestavond op. Ook zang en piano zorgden bovendien voor afwisseling. Allen zonder uitzondering hebben het mooiste wat ze konden bieden en op kranige wijze ten gehoore gebracht. Aan allen die hierbij medewerkten niets dan lof en hulde.

Sprekers van dien avond waren de secretaris van de feestcommissie de Heer JOSE KROON, de Heeren MAX FRAY, C. CASIANO, GILBERTO VOS en HENDRIK KWIËRS, die in het Engelsch, Spaansch, Hollandsch of Papiamentsch al hun dankbaarheid in bezielende en ontroerende bewoordingen jegens hun vaderlijken oud-leermeester uitstortten.

De Heer jac. A. Hernandez sprak in opdracht en uit naam der oud-leerlingen over het geluk van dezen dag nu ze in de gelegenheid zijn Frater RICHARDUS op zijn gouden kloosterjubilé een blijvend en kostbaar bewijs van hulde en dankbaarheid te kunnen aanbieden.

Het doek werd weggetrokken en op het tooneel vertoonde zich een prachtstuk van een groot medaillon portret van den geliefden leermeester, in marmer uitgehouwen, omringd van een lijst van electrisch licht, met het onderschrift in gouden letteren:

Aan hun dierbaren leermeester

FRATER M. RICHARDUS

Zijne dankbare oud-leerlingen.

Het koude marmer leefde hier voor ons door de sprekende gelijkenis van het portret. Het is een kostbaar stuk, zoo treffend, zoo artistiek, als er hier op Curaçao in marmer geen tweede bestaat.

Het portret is in Italië vervaardigd en de beeldhouwer heeft er alle eer van.

De kostbaarheid van het geschenk bewijst wel hoe groot de dankbaarheid der oud-leerlingen voor hun oud leermeester is en hoeveel ze voor hem over hadden.

Ook een drama *Lucha pa Derecho*, gemaakt door een oud leerling den Heer W. KROON, toonde welk een verborgen talenten onder zoo menig leerling der fraterschool schuilen. Het was een pakkend stuk, in dichtmaat, in keurigen stijl, met mooie teekening der karakters, vol afwisseling, een echte greep uit het volksleven, dat door de spelers met zorg was ingestudeerd, en zoo natuurlijk en ongedwongen, met zooveel zwier werd voorgedragen als door beroepsspelers maar weinig zou verbeterd zijn.

Het was werkelijk mooi, het stuk sloeg in en lokte een geestdriftige bewondering en applaus.

Na afloop van dit drama voerde nog het woord de Heer AMADOR MADURO en ten slotte besteeg frater Richardus zelf het podium om den oprechten dank van zijn hart uit te spreken voor dezen mooien avond door de oud leerlingen hem aangeboden. Hier was frater Richardus in zijn vollen kracht, de leermeester die leeft voor zijn jongens, wiens eenig ideaal is hen tot nuttige leden van kerk en maatschappij, tot mannen van de daad te zien. Wie frater RICHARDUS op dat oogenblik gehoord heeft, zal wel tot de overtuiging zijn gekomen dat er nog een wereld van jeugdige geestdrift in hem blaakt en dat er van seniele aftakeling nog geen sprake is.

Ontvangen.

Van de firma C. WINKEL & ZONEN een maandkalender voor het jaar 1926 reclame voor de zeepfabrikaten van Joseph Crosfield & Sons Ltd., Warrington England, en de bekende: *Almanaque de „La Lechera"* para 1926, waarvan de firma Winkel agent is.

— van den Heer E. MORENO BRANDAO een wandkalender voor 1926, reclame voor de *Lucky Strike* sigaretten, waarvan de Heer M. B. agent is.

Swift-Rundvleesch.

Een artikeltje van de *Slagerscourant* off. orgaan van den *Ned. Slagersbond* onder redactie van den heer N. GODFRIED, behelsde het volgende:

„Zaterdag 24 October arriveerde te Amsterdam aan de Oostelijke Handelskade het stoomschip *„Flandria"* van de *Hollandsche Lloyd* van Buenos-Aires. Maandagmorgen werd begonnen met het lossen van een hoeveelheid van ruim 1500 bouten *gekoeld* en 1998 voorvoeten en 901 achtervoeten *bevroren* vleesch.

„Wanneer men boven op het dek van het voorschip staat, worden eerst de luiken weggenomen, daarna ziet men enorme dikke prima isoleerende houten dekken. Wanneer deze zijn afgenomen, kijkt men in 't enorm hooge ruim en ziet men de bouten vleesch keurig gerangschikt aan haken hangen. De lading bevroren vleesch wordt in de vriesruimte opgestapeld vervoerd. Deze zending wordt als een proef beschouwd. In Engeland wordt reeds 50 pct. van de consumptie als *chilled meat* gebruikt. *„Chilled Meat"* zoo zei mr. TAILOR, is het allerbeste vleesch dat er bestaat. In Swift's slachterijen zijn drie deskundigen, die het vleesch ieder op zichzelf keuren, wat als *Chilled Meat* in den handel zal gaan. Van deze drie moeten er twee eensluidend zijn, voordat het wordt aangewezen voor dit doel, het overige wordt bevroren. Hieruit kan men de gevolgtrekking maken dat het gekoelde vleesch van uitstekende kwaliteit is. Het vleesch ging naar Rotterdam, Den Haag, Utrecht, Arnhem, Nijmegen, Den Bosch, Enschedé, Amersfoort, Leiden, Deventer, Zutphen en Haarlem.

Op 31 October kwam de 3e zending gekoeld vleesch in Amsterdam aan.

Groep „Nederlandsche Antillen van het Algemeen Nederlandsch Verbond."

Oproep tot het houden der jaarlijksche algemeene vergadering van de leden dezer groep, op Woensdag 30 December 1925, des avonds om 8 uur, in de vergaderzaal van den Kolonialen Raad.

Te behandelen zaken:

1. *Wijziging van het Groepsreglement, wegens veranderde Verbondswet.*
2. *Vaststelling der Begrooting voor 1926.*
3. *Benoeming van 2 afgevaardigden der Groep in het Hoofdbestuur.*
4. *Verkiezing van zes Bestuursleden, wegens periodieke aftreding en reglementswijziging.*

Als candidaten voor het nieuwe Bestuur worden voorgesteld:

MR. C. DE LA TRY ELLIS. MR. P. J. J. v. D. BIESEN. H. L. BOERSMA. G. J. FERGUSON. L. O. LAMPE. JOHN DE JONGH.

L. W. De stemgerechtigde leden kunnen natuurlijk uit bevoegden, buiten deze lijst om verkiezen wie ze willen.

5. *Rondvraag.*

Curaçao Dec. 1925.

2—1 *HET BESTUUR.*

Hooge gast.

Dezer dagen wordt met het S.S. *Prins der Nederlanden* hier verwacht Z. D. H. MGR. Th. A. L. M. VAN ROOSMALEN, Apost. Vicaris van Suriname met zijn secretaris Pater FRANSSEN, die 10 a 12 dagen de gast zullen zijn van onzen bisschop Mgr. VUYLSTEKE, om daarna per Colonboot de reis naar Nederland voort te zetten.

Wij wenschen Z. D. H. een hartelijk welkom en een aangenaam verblijf toe op ons eiland.

Amerikaansche stoomjachten.

Het eerste stoomjacht *Vagabondia*, eigenaar van den Heer MELLEN van de *Golf Co.* kwam hier vorige week Woensdag aan en vertrok den volgenden dag naar Maracaibo.

Deze week is op Aruba aangekomen het andere stoomjacht, eigendom van den Heer DOHENY. De eigenaar zelf is niet aan boord. Het yacht voert een reisgezelschap van 14 personen mede. Spoedig kunnen we het hier verwachten.

Stoomwasscherij.

Vorigen Zaterdag ten 4,30 na den middag werd de eerste stoomwasscherij voor het publiek, in tegenwoordigheid van een groot aantal genoodigden geopend. De bedrijfsleider P. B. GORSIRA sprak een woord van welkom tot de aanwezigen, beval de nieuwe inrichting in de welwillendheid aan, bracht een heildronk uit op den bloei ervan en verklaarde de inrichting voor geopend.

Toen werd de stoommachine in het werk gesteld en was alles in volle werking te zien.

Er staan drie waschtrommels, 2 centrifuges en een stoommangel opgesteld.

Vooral deze laatste had veel bekijks en deed zijn werk uitstekend. Groote bedde- en tafellakens gingen door de mangel en kwamen er aan den anderen kant als gestreken uit.

Deze stoomwasscherij is een groote aanwinst voor ons eiland. Voor hotels, reizigers en de stoombooten, die maar een paar dagen of minder oponthoud hebben en dikwijls groote hoeveelheden waschgoed hebben, is zij onontbeerlijk. Wij wenschen de ondernemers veel succes toe.

Stoomschip Jeanne d'Arc.

Een groot teleurstelling.

Deze Fransche oorlogsbodem, die hier de Kerstdagen zou komen doorbrengen, heeft zijn reisplan veranderd en komt niet.

Naar men zegt, zouden de groote kosten en de bezuinigingsmaatregelen in Frankrijk de oorzaak zijn, dat deze reis is afgelast.

SS. „Pamir" verongelukt.

Il. Zaterdagmiddag seinde het Amekaansche SS. *Niagara*, (dat de Venezolaansche kust in kaart brengt), het volgende draadloos bericht naar hier:

Het olietankschip *Inverlago* (van de *Lago Oil Co.*) meldt, dat de olietankboot *Pamir*, (eveneens van de *Lago* en dat dienst doet als olietransportschip tusschen Maracaibo en Aruba) verloren is en op op 17 mijl ten N.W. van de *barra* bij den ingang van het Meer van Maracaibo ronddrijft.

Maandagmorgen werd opnieuw een draadloos bericht ontvangen, meldend, dat de *Pamir* nog als wrak ronddrijft en waarschijnlijk op het eiland San Carlos zal stranden, vermoedelijk tegen 6 uur 's avonds op 6 mijlen westelijk van de doorvaart naar het Meer van Maracaibo.

De *Pamir* is een schip, in Zweden gebouwd, met weinig diepgang en oorsponkelijk bestemd om daar in de talrijke Fjorden te varen. Het is indertijd aangekocht door de *New England Petr. Co.* die haar olie aan de *Lago* levert, voor het olietransport van Maracaibo naar Aruba.

De *Pamir* is met een volle lading olie op reis van Maracaibo naar Aruba doormidden gebroken. Van de bemanning zijn bij deze ramp 8 personen verdronken, waaronder 6 Arubianen, een Surinamer en een Curaçaënaar.

Van deze personen worden door de *Bol. Com.* maar van vier Arubianen de namen opgegeven: nl. Lauriano Luydens, Dominico Acosta, Abram Allée, en Anastasio Koolman, Berichten uit Maracaibo melden, dat de geredde schipbreukelingen door het SS. *Inverlago* (een tankboot van de *Lago*) te Puerto (Altagracia) aan wal zijn gebracht.

Officieële berichten.

Aan den heer N. H. Henriquez, onderwijzer 2e klasse wonende op Bonaire is, op zijn verzoek, eervol ontslag uit 's Lands dienst verleend.

Aan den R. K. Geestelijke van den 2n. rang P. H. Euwens is, op zijn verzoek, eervol ontslag uit 's Lands dienst verleend.

Aan den agent van politie 2e klasse tijdelijke 1ste klasse F. E. Brion is, wegens langdurigen onafgebroken dienst twee maanden binnenlandsch verlof verleend.

De hulpvuurtorenwachter aan de Noordwestpunt van Aruba Th. Croes is uit 's lands dienst ontslagen en de persoon van Francisco Semeleer is benoemd tot tijdelijke hulpvuurtorenwachter aan de Noordwestpunt van Aruba.

De tijdelijk hulpbrievenbesteller alhier J. L. Daal is eervol ontheven als zoodanig en benoemd tot tijdelijk hulpkommies der belastingen.

Marcelo Istatia is benoemd tot tijdelijk hulpbrievenbesteller alhier.

Aan den onderwijzer 4e klasse aan de Emmaschool alhier A. E. Goilo is, wegens langdurigen onafgebroken dienst, twee maanden binnenlandsch verlof verleend.

Bij Koninklijk Besluit van den 12den November 1925, No 41 is de heer Emilio Clara y Piñol erkend en toegelaten als Consul-Generaal van Spanje te Rotterdam, voor de provincien: Zuid-Holland, Gelderland, Noord-Brabant, Limburg en Zeeland en voor Nederlandsch-Indië, Suriname en Curaçao.

Luchtvaartverkeer in Nederland.

Nederland bekleedt reeds een zeer uitgebreide plaats op luchtvaartgebied.

Weet men wel, dat in de September-maand van dit jaar het vliegveld *Schiphol*, de Amsterdamsche luchthaven, waarvan men plan heeft de grootste der wereld te maken, werd aangedaan door ongeveer 600 vliegtuigen in regelmatig verkeer op de internationale luchtwegen, terwijl 123 militaire- en een dozijn bijzondere vliegtuigen op het terrein aldaar opgestegen? En dat in dezelfde maand het Rotterdamsche vliegveld *Waalhaven* door 256 verkeers- en 47 militaire vliegtuigen bevlogen werd? Wanneer men bovendien natelt, hoe in September het in- en uitkomend luchtvervoer naar en van Nederland bedroeg dertien honderd passagiers, 35.000 K.G. goederen, 1400 KG. pakketpost en 500 K.G. briefpost, dan kan men zich eenig denkbeeld vormen van het luchtverkeer, waarin ook Nederland een belangrijk aandeel heeft.

Het nieuwe havenlicht.

Donderdagavond brandde weer voor het eerst het nieuwe havenlicht, hoog opgehangen in den N. W. toren van de draadlooze. Het wordt gevoed door electrischen stroom. Het is een zeer sterk en scherp licht dat 8 seconden licht en 4 seconden duister is. Het heeft na Donderdag geregeld van zonsondergang tot -opgang gebrand.

C. P. I. M.

Men meldt ons, dat de Heer IR. H. W. VAN OCKENBURG, bedrijfsleider van de *C. P. I. M.* naar Holland is teruggeroepen en met de *Stuyvesant* over 14 dagen zal vertrekken.

Regen.

Het ziet er slecht uit met den regen. Na een maand onderbreken kregen we Donderdag avond en 's nachts weer een paar lichte regenbuitjes. Het was niet veel. Het is al vrij wel zeker, dat het dezen keer een slecht regenjaar zal worden.

BUITENLAND.

Het verdrag tusschen Nederland en België.

Nederland en België staan op het punt een verdrag met elkander sluiten en het kan niet ontkend, dat zeer ernstige bezwaren tegen dit Verdrag worden aangevoerd.

Vooral Rotterdam doet uitkomen, dat het sterk benadeeld wordt door het Verdrag.

En de argumenten, welke het daarvoor aanvoert, zijn doorslaande.

Rotterdam en Antwerpen zijn altijd concurreerende havens geweest, dat weet men. Maar Rotterdam heeft een voorsprong: het ligt dichter bij zee en de natuurlijke waterwegen naar het industrieele Duitsche achterland zijn voor Rotterdam veel gunstiger dan voor Antwerpen.

De oorlog heeft de concurrentie tusschen de beide havens verscherpt.

Een deel van het industrieele achterland, Elzas-Lotharingen, is Fransch gebied geworden en België heeft er dadelijk alles opgezet om het verkeer dezer streken uitsluitend te leiden over de haven van Antwerpen. In den aanvang liep dat heel slecht, want Frankrijk scheen in den beginne niet van zins om den Belgischen bondgenoot te helpen.

Frankrijk beschermt op een bizondere manier zijn eigen havens.

Het heft een extra belasting op goederen, die over buitenlandsche havens in Frankrijk komen. *„Surtaxes d'entrepot et d'origine"*, heeten die. Door middel van deze extra-heffing worden de Fransche industrieelen en kooplieden gedwongen om alle goederen, welke in Frankrijk binnenkomen, over Fransche havens te laten gaan.

Toen Elzas-Lotharingen na den oorlog begon op te leven, zijn die surtaxes ook toegepast op de goederen voor deze heroverde provinciën.

Men heeft een oogenblik beproefd het verkeer van Elzas-Lotharingen met de zee te dwingen over Fransche havens.

En zoo is er verzet gekomen uit de provinciën zelf, maar ook van België uit.

Daar hebben wij niet voor gevochten in den grooten oorlog, zeiden de Belgen, dat Frankrijk ons nu het vervoer met zijn nieuwe provinciën moet aftroggelen.

Frankrijk heeft ten slotte toegegeven en de surtaxen zijn voor de Belgische havens afgeschaft.

Op allerlei andere manieren is Antwerpen bovendien bevoordeeld; van Duitschland heeft het een belangrijke verlaging der spoortarieven weten te bedingen; in België zelf betaalt men hoogere tarieven per spoor naar Antwerpen, als de goederen per binnenschip inplaats van per zeeboot worden uitgevoerd; — en om al deze redenen is het vertier in de haven van Antwerden veel drukker geworden en heeft er zich een geweldig verkeer tusschen Straatsburg en Antwerpen ontwikkeld.

Echter blijft de ligging van Rotterdam gunstiger.

Echter blijft de Rijnvaart van Rotterdam naar het Duitsche achterland een betere waterweg.

In Straatsburg heeft men derhalve slechts toegestemd in de afschaffing der surtaxes, als België beloofde een even goede verbinding te maken, als die over Rotterdam.

Bijvoorbeeld door een kanaal te graven van Moerdijk naar Antwerpen.

Zoodat de binnenschepen rechtstreeks naar Antwerpen zouden kunnen varen.

Door geen enkel feit wordt de beteekenis van het kanaal Moerdijk—Antwerpen zoo scherp belicht als door dit.

Nederland heeft niet enkel zijn toestemming gegeven tot het graven van dit kanaal, maar het betaalt 't bovendien voor een deel. En het wordt een kanaal zoo breed en zoo diep, als er ter wereld geen bestaat: drie van de grootste Rijnschepen moeten elkaar kunnen passeeren.

Tegenwoordig meet het grootste Rijnschip 3582 ton, terwijl er een van 4000 ton in aanbouw is. Ter vergelijking: het Merwede-kanaal is eigenlijk onvoldoende voor de dubbele vaart van Rijnschepen van 2000 ton. Het nieuwe kanaal zal een dwarsprofiel verkrijgen zooals te wereld nog geen kanaal voor binnenscheepvaart bezit. Het zal superieur zijn aan den Rijn zelven: geen drijfijs, geen bizonder lage of bizonder hooge waterstanden, geen stilliggen van sleeptreinen gedurende den nacht. Terwijl Amsterdam dringend uitziet naar een behoorlijke Rijnverbinding en nog niet weet of de nederlandsche schatkist zich met de kosten belasten zal, is er voor Antwerpen geen nood: voor de Rijnverbinding dezer buitenlandsche haven zal volgens verdrag de Nederlandsche schatkist open staan.

Dit alles is buitensporig, schrijft Prof. COLENBRANDER in *De Gids* en hij dringt erop aan, dat onze Staten-Generaal het Verdrag met België zullen verwerpen. Het zonderlinge bericht dat Minister van der Velde een afvaardiging naar Nederland zal zenden om onze bezwaren te onderzoeken en daarna te trachten deze in een Memorie van Toelichting te ondervangen, zal een prof. COLENBRANDER zeker niet bevredigen.

Het gevaar bestaat, zegt hij, dat aanstonds de heer VAN DER VELDE, van de stemming in Nederland onderricht, er in toestemt eenige van de kleinere onredelijkheden, waarvan het verdrag vol is, daaruit weg te nemen. Er zijn er genoeg, waarvan men zich verbazen moet, hoe Nederlandsche onderhandelaars ze hebben laten passeeren, maar waaraan België eigenlijk nauwelijks gelegen kan zijn. De groote onredelijkheid echter der kunstmatige economische versterking van België op kosten van een buitenlandschen staat, zal de heer Van der Velde niet wegnemen. Het is aan de Nederlandsche Staten-Generaal dit te doen. Tot een verdrag behooren er twee, en Nederland mag het verdrag, gelijk het ligt, niet aanvaarden. Het zou daarmede onverantwoordelijk handelen niet alleen tegenover zichzelf, maar ook ten opzichte der toekomstige verhouding tot den nabuurstaat.

Inderdaad, deze kan er niet op verbeteren. Want Nederland zal moeten zorgen voor een Belgischen waterweg — en dat kan het nooit voldoende naar den zin der Belgen doen. Deskundigen betwijfelen overigens, naar de heer UYTTENBOOGAART onlangs in de *Msb.* heeft uiteengezet, of Nederland zelfs wel in staat zal zijn aan de verplichtingen te voldoen van het nieuwe Verdrag.

Nederland moet nl. de Wester Schelde steeds houden in een toestand, zooals die is aangegeven op een kaart in drie bladen, welke aan het verdrag is toegevoegd.

Deze kaart is een geheim, maar zooveel is er toch wel over uitgelekt, dat op deze in alle vaargeulen van de Wester Schelde de gunstige diepte is geteekend, die in elk vak gedurende een reeks van jaren ooit is voorgekomen. Dientengevolge is op die kaart de Wester Schelde voorgesteld in een toestand zóó gunstig voor de scheepvaart als nimmer gecombineerd is voorgekomen, zoodat door deskundigen getwijfeld wordt, of het zelfs technisch mogelijk zal zijn de Wester Schelde te brengen in den toestand zooals op die kaart is aangegeven.

Beseft men wel wat deze verplichting beteekent? vraagt de heer Uytenboogaart. Niet alleen kunnen daarmede fabelachtige bedragen per jaar gemoeid zijn, maar bovendien zal deze bepaling een bron van voortdurende onaangenaamheden en wrijving tusschen België en Nederland zijn.

Bovendien, Nederland moet altijd klaar staan en de beurs weer openen, als België verbeteringen wenscht.

Het is goed riemen snijden van andermans leer: België zal niet bescheiden zijn, als Nederland moet betalen. Hebben wij zulke goede herinneringen aan de Belgische bescheidenheid? En kunnen wij ons voorstellen met België in vrede te blijven, als wij, tot genoegen der Belgen, en ten gerieve van een haven, welke de concurrent is van onze Nederlandsche havens, op onze kosten den waterweg over de Schelde moeten onderhouden?

Het wantrouwen zal er van den eersten dag af zijn: dat wij het onderhoud verwaarloozen om Antwerpen te schaden en Rotterdam te bevoordeelen.

Het wantrouwen zal bij elk incident worden gevoegd en versterkt, — wat zal er gebeuren als de verhouding tusschen Nederland en België weer eens gespannen zou zijn en een Belgisch schip vastliep in de Schelde?

Het Verdrag tusschen Nederland en België is in het Voorloopig Verslag over Buitenlandsche Zaken genoemd en onze Minister VAN KARNEBEEK heeft enkele woorden eraan gewijd in de Mem. v. Antw. Wij worden er niet veel wijzer van. Kamerleden hebben gevraagd, waarom de Memorie van Antwoord op het Voorloopig Verslag nopens het Verdrag met België zoo lang uitblijft.

Omdat de betrokken Departementen de uitgebrachte kritiek nog onderzoeken, was het antwoord. Omdat de mogendheden, die het Verdrag van 1839 mede onderteekenden, nog niet goed weten, hoe zij ten opzichte van het nieuwe Verdrag in den vorm zullen geraken. En ten derde, omdat de Belgische Regeering zelfs nog geen wetsontwerp heeft ingediend.

Wij weten niet, in hoeverre het mogelijk zal zijn dit punt bij de Begrooting verder ter sprake te brengen, maar gewenscht lijkt het wel. De kritiek neemt groote afmetingen aan en haar karakter kan men eenigszins afmeten naar den toon, welke een prof. COLENBRANDER aanneemt in het bezadigde tijdschrift *De Gids*.

Onze eigen welvaartspolitiek, schrijft hij, — verbinding Maastricht—Waal, verbinding Amsterdam—Waal, Twentsche kanalen, Zuiderzee, wegennet — zal millioenen vorderen, die het hoogst bezwaarlijk zal zijn te vinden. Daarbij komt België aanhoudend zijn steunpenning opvragen voor zaken, die onze welvaart benadeelen: een penning waarop het alleen wettelijk vastgelegd uitzicht, geen zedelijke aanspraak heeft. De tekst waarop het zich beroept, zal het meest gevloekte nummer van ons Staatsblad wezen, en elke Nederlandsche Regeering zal door de volksstemming gedwongen worden tot betutteling van de Belgische voorstellen en tot beknibbeling op de kosten van uitvoering. Als het erom te doen was België en Nederland tegen elkaar in het harnas te jagen, kon men niet anders handelen.

Bij referendum heeft het Zwitsersche volk een traktaat betreffende de Geneefsche zóne, dat de Zwitsersche Regeering onder pressie van Frankrijk had geteekend, verworpen. De Belgische Kamers hebben een door de Regeering geteekend handelsverdrag met Frankrijk verworpen. Noch boven Zwitserland, noch boven België is toen de hemel ingestort. Het Europa van Locarno is er niet naar, dat het een Nederland, 't welk dit traktaat zal hebben afgewezen, te na zal treden. Aldus de Leidsche hoogleeraar.